

ANNA MILEWSKA

Instytut Ekonomii i Finansów

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

ORCID iD: 0000-0003-4776-6049

MAGDALENA SKUZA

Szkoła Główna Handlowa

ZMIANY W SYSTEMIE PODATKOWYM I ICH ZNACZENIE DLA BUDŻETU GMINY (NA PRZYKŁADZIE PODATKU DOCHODOWEGO OD OSÓB FIZYCZNYCH)

CHANGES IN THE TAX SYSTEM AND THEIR SIGNIFICANCE
FOR THE COMMUNE BUDGET (ON THE EXAMPLE OF PERSONAL
INCOME TAX)

Wprowadzenie

W dniu 24 lipca 2019 roku prezydent RP podpisał ustawę, która „zniósła” podatek dochodowy dla osób poniżej 26 roku życia. Ustawą z dnia 20 sierpnia 2019 roku od dnia 1 października 2019 roku obniżono natomiast o jeden punkt procentowy wysokość skali podatkowej z 18% do 17%. Zmiany wskazanych przepisów są korzystne dla poszczególnych obywateli, natomiast ograniczają w bardzo dużym stopniu realizację wydatków gminy. Tym samym prowadzić mogą także do pogorszenia jakości świadczonych usług na rzecz mieszkańców, m.in.: ograniczenia wydatków na transport publiczny, bezpieczeństwo czy też budowę i utrzymanie infrastruktury drogowej. Temat ten jest aktualnie głównym problemem w finansowaniu i planowaniu budżetów samorządów gminy oraz wpływa na ich stabilność finansową.

Położenie geograficzne gminy

Gmina Nieporęt jest gminą wiejską, położoną na północ od Miasta Stołecznego Warszawy, w odległości ok. 30 km (od centrum Nieporętu do centrum stolicy) i jest częścią powiatu legionowskiego. „Leży we wschodniej części Kotliny Warszawskiej. Zbiegają się tam trzy doliny rzeczne: Dolnej Narwi z północy, od wschodu Dolnego Bugu oraz z południa Środkowej Wisły, tworząc największy węzeł hydrologiczny Polski, co więcej jest to rejon bogaty w wody podziemne”¹. W następstwie tego położenia w gminie Nieporęt przeważają

¹ Urząd Gminy Nieporęt, *Niepowtarzalne miejsce na Mazowszu: Gmina Nieporęt*, VEGA Studio Adv., Nieporęt 2013, s. 9.

dwa podstawowe typy krajobrazu naturalnego: tarasów zalewowych typu łąkowo-rolnego oraz tarasów zalewowych z wydmami. Na terenie gminy dominuje duża lesistość, stanowi ona bowiem 44% jej ogólnej powierzchni. Ważnym elementem urokliwego krajobrazu są rezerваты leśne, takie jak Puszcza Słupecka. Jest to stary las o charakterze naturalnym, znajdujący się na południowy wschód od miejscowości Nieporęt. Można tu spotkać wiele zwierząt leśnych, które wieczorami ujawniają swoją obecność, np.: łosie, jelenie, sarny, dziki, lisy, zające oraz różnego rodzaju ptaki, m.in.: bażanty, żurawie. W gminie znajduje się rezerwat Łęgi Czarnej Strugi, rozciągający się na powierzchni 39,5 ha. Ogólna powierzchnia gminy to 9567 ha (obszar 95,67 km²). To w tej gminie krzyżują się główne trasy komunikacyjne krajowe i europejskie.

Gmina Nieporęt podzielona jest na 15 sołectw, jest określana jako „wiejska”, ale dawno utraciła charakter typowej polskiej wsi. Stała się „sypialnią” Warszawy, a w konsekwencji tego gmina ukierunkowuje się na rozwój turystyki, rekreacji i ekologii. Trudno stwierdzić jednoznacznie, że rozkwit i zwiększenie zakresu usług turystyczno-rekreacyjnych na terenie gminy, wynikające z jej atrakcyjności, nie wpływają negatywnie na stan środowiska naturalnego. Należy bowiem wskazać, że „zmniejszają się gminne i prywatne użytki rolne, które są przekwalifikowywane na działki przeznaczone pod zabudowę jednorodziną (budowane są utwardzone drogi dojazdowe). Coraz większe jest także zanieczyszczenie powietrza (emisja spalin samochodowych oraz z pieców grzewczych) przez mocno zwiększone natężenie ruchu (często tworzą się korki, które są dużym problemem dla mieszkańców gminy Nieporęt) oraz przyspieszona jest degradacja środowiska naturalnego, a w konsekwencji pogarsza się jego stan”². Zanikają typowo rolne gospodarstwa. Mimo to gmina chce sprostać oczekiwaniom mieszkańców, a jednocześnie zachować naturalne walory przyrodnicze terenów zielonych.

Rys. 1. Herb Gminy Nieporęt

Źródło: <https://www.nieporet.pl/gmina-nieporet/herb-i-hejnal/> [27.02.2020].

² Informacje pozyskane z wywiadu z pracownikiem Urzędu Gminy Nieporęt – Skarbnikiem mgr Katarzyną Skuza, dnia 30 stycznia 2020 r.

Na herbie (rys. 1) widnieje łódź w kolorze złotym wraz ze złotym żaglem w kształcie litery „n” na granatowym tle. Herb Gminy Nieporęt nawiązuje do położenia gminy nad Zalewem Zegrzyńskim oraz do wydarzeń historycznych związanych z Nieporętem. Na przodzie łodzi widnieje snop zboża, który został zaczerpnięty z Herbu Wazów (Nieporęt należał do tej dynastii). W górnej części herbu znajduje się złota korona. Symbolizuje ona fakt, iż Nieporęt był mieniem królów. Barwy herbu to złoty (kolor królewski, kolor szlacheznego kruszcu) i granatowy (kolor symbolizujący wodę).

Sytuacja demograficzna

Gminę Nieporęt na dzień 31 grudnia 2019 roku zamieszkiwało 14 100 osób, czyli ok. 12% ludności powiatu legionowskiego. Pod względem liczby mieszkańców można zauważyć, że jest to gmina o średniej wielkości populacji. W tabeli 1 zamieszczono strukturę mieszkańców gminy Nieporęt według płci i wieku w określonym przedziale czasowym:

Tabela 1. Struktura mieszkańców gminy Nieporęt według płci i wieku na przestrzeni lat 2016–2019

Lata	Wiek	Przedprodukcyjny	Produkcyjny	Poprodukcyjny	Ogółem
2016	Mężczyzn	1602	4348	678	6628
	Kobiet	1462	4177	1439	7078
2017	Mężczyzn	1619	4321	717	6657
	Kobiet	1466	4159	1518	7143
2018	Mężczyzn	1626	4332	771	6729
	Kobiet	1472	4130	1581	7183
2019	Mężczyzn	1630	4368	824	6822
	Kobiet	1471	4164	1643	7278

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Nieporęt pozyskanych z referatu ewidencji ludności na lata 2016–2019.

Według metodologii Głównego Urzędu Statystycznego „produkcyjność” dzieli się na trzy przedziały wiekowe: wiek przedprodukcyjny (0–17 lat), wiek produkcyjny (18–59 lat – kobiety, 18–64 lata – mężczyźni) i wiek poprodukcyjny (kobiety w wieku 60 lat i więcej, mężczyźni w wieku 65 lat i więcej)³. Dane zamieszczone w tabeli 1 wskazują, że w 2016 roku mężczyzn było o 260 więcej niż kobiet. W wieku produkcyjnym również dominowali

³ <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/lista.html#letterW> [10.03.2020].

mężczyźni. Zmieniło się to grupie wieku poprodukcyjnego. Kobiet w wieku poprodukcyjnym było bowiem o ok. 212% więcej. Ogółem jednak i tak populacja mężczyzn liczbowo „dominowała” nad grupą kobiet. W 2017 roku wzrosła zarówno ogólna liczba kobiet, jak i mężczyzn. Sytuacja w tym okresie przedstawiała się liczbowo bardzo podobnie w poszczególnych przedziałach wiekowych jak w poprzednim roku (można było zaobserwować niewielki wzrost).

W gminie Nieporęt w roku 2018 w wieku przedprodukcyjnym dominowali mężczyźni (podobnie jak w kategorii wieku produkcyjnego). W kolejnym roku sytuacja wyglądała analogicznie. Nastąpił wzrost liczby ludności gminy Nieporęt o 188 osób w porównaniu do poprzedniego okresu badawczego.

Walory atrakcyjności

Atutami gminy są znajdujące się na jej terenie sztuczne jezioro (zbiornik retencyjny), potocznie nazywane Zalewem Zegrzyńskim, powstałe w 1963 roku na rzece Narew oraz bliskość aglomeracji warszawskiej. Są to dwa podstawowe czynniki, które determinują warunki rozwoju gospodarczego gminy Nieporęt. „Dostępność usług finansowo-biznesowych i chłonnego rynku stolicy sprawia, że dynamicznie rośnie poziom przedsiębiorczości (ok. 1590 – podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie na dzień 15.02.2020). W miejscowości o nazwie Stanisławów Pierwszy znajduje się strefa przemysłowa, w której swoje siedziby mają firmy takie jak: Ammono, Bericap Polska, Floraland oraz Stal Service. Dobłą współpracę gminy z inwestorami potwierdza uzyskany trzykrotnie certyfikat Gmina Fair Play Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji oraz tytuł »Złota Lokalizacja Biznesu«⁴. Wszelkie inwestycje na terenie gminy muszą być podporządkowane programowi ochrony wysokich walorów przyrodniczych gminy. 80% jej powierzchni wchodzi w skład Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Gmina posiada malownicze widoki oraz specyficzny mikroklimat. Promocja turystyki i rekreacji oraz ochrona środowiska pozwalają na dobre funkcjonowanie i powstawanie nowych, licznych hoteli i ośrodków wypoczynkowych, umiejscowionych nad brzegami Zalewu Zegrzyńskiego. Gmina oferuje rozległy, zagospodarowany Kompleks Rekreacyjno-Wypoczynkowy: Nieporęt-Pilawa wraz z przestronnym portem jachtowym dla miłośników żeglowania itp. Miejsce to przyciąga właścicieli jachtów i osoby lubiące spokojny wypoczynek na łonie natury. Znajduje się tam wyśmienita gastronomia, szkółki żeglarskie i windsurfingowe, wypożyczalnia sprzętu pływającego, miejsca do grillowania i wypoczynku, park linowy, stacja paliw dla żeglarzy oraz duże parkingi. Od końca wiosny do późnej jesieni przebywają tu amatorzy wioślarstwa, wędkowania, żeglarstwa, kajakarstwa, sportów motorowodnych i, co ciekawe, windsurfingu. Zimą uaktywniają się miłośnicy morsowania – osoby lubiące kąpiele w lodowatych wodach Zalewu Zegrzyńskiego. Nad bezpieczeństwem wczasowiczów podczas kąpieli czuwają ratownicy WOPR. Co więcej, w gminie znajduje się Dzika Plaża, położona

⁴ Informacje pozyskane z wywiadu z pracownikiem Urzędu Gminy Nieporęt – Skarbnikiem mgr Katarzyną Skuza, dnia 30 stycznia 2020 r.

przy południowym wybrzeżu Zalewu Żegrzyńskiego. Duża plaża, długie alejki spacerowe, tereny zielone, place zabaw i siłownia plenerowa oraz drewniane moło przyciągają wielu turystów i wczasowiczów, a także miłośników różnych sportów wodnych. Każdego dnia można wybrać się na rejs po Kanale Żerańskim. „Nieporęt przeznaczca duże nakłady na ochronę czystości wód i budowę kanalizacji opaskowej wokół Zalewu Żegrzyńskiego, co determinuje rozwój turystyki i rekreacji, a wraz z nimi pojawienie się nowych inwestorów i miejsc pracy”⁵.

Głównym podmiotem rozwoju branży turystyczno-wypoczynkowej na terenie gminy jest Zalew Żegrzyński. Nad akwenem znajduje się ponad 13 hoteli i ośrodków wypoczynkowych. Placówki te mają różny standard, dzięki czemu oferta turystyczna jest skierowana do osób o różnej zasobności portfela. Zalew przyciąga nowych mieszkańców do Nieporętu i okolic. Jest atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, wypoczynku, rekreacji oraz turystyki pieszej i rowerowej. Na terenie gminy często organizowane są różnego typu kolonie dla dzieci i młodzieży. Duże obszary zieleni i pięknych terenów leśnych sprzyjają turystyce pieszej i rowerowej. Trasy rowerowe mają łączną długość 90 km. Najdłuższym odcinkiem dla rowerzystów, spacerowiczów i miłośników długich pieszych wędrówek jest Szlak Nieporęcki o długości ok. 45 km. Idąc nim, można podziwiać walory krajobrazowe oraz wiele gminnych obiektów wartych zobaczenia.

„Uporządkowana zabudowa, szybkość i kompetencja obsługi inwestora w urzędzie gminy oraz obowiązywanie miejscowych planów zagospodarowania na 98% powierzchni gminy to gwarancja stabilnego napływu nowych mieszkańców do gminy”⁶. Z myślą o rozwoju gmina powiększa swoją ofertę oświatową. Inwestycje oświatowe (boisko wielofunkcyjne przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Wólce Radzymańskiej, budowa sali gimnastycznej w Białobrzegach, nowe komputery w szkołach podstawowych, rozbudowa szkoły w Józefowie, budowa gminnego aquaparku „Fala”) i wysoki poziom nauczania w gminnych placówkach oświatowych, potwierdzony egzaminami, przekonują do zamieszkania w gminie Nieporęt. Od niedawna w Stanisławowie Pierwszym funkcjonuje również pierwsze w gminie liceum ogólnokształcące (wcześniej gimnazjum im. Bohaterów Bitwy Warszawskiej 1920). Powstają liczne place zabaw oraz skatepark. Do gminy Nieporęt kursują autobusy warszawskie ZTM linii 705 i 735. Umożliwiają one bezpośredni dojazd do Metra Marymont w Warszawie. Od 1 stycznia 2020 roku do Nieporętu można dojechać pociągiem SKM linii S3. Kursuje on na trasie Radzymin – Lotnisko Chopina w Warszawie w godzinach porannych i popołudniowych.

Nieustająco zwiększa się udział inwestycji w ogólnych wydatkach gminy. Rośnie liczba zadań inwestycyjnych. W latach 2016–2020 zasadniczymi zadaniami inwestycyjnymi realizowanymi na terenie gminy były:

- budowa drogi rowerowej wzdłuż Kanału Żerańskiego,
- nowe wiaty autobusowe,

⁵ Urząd Gminy Nieporęt, *Niepowtarzalne...*, op. cit., s. 4.

⁶ Informacje pozyskane z wywiadu z pracownikiem gminy Nieporęt – Skarbnikiem mgr Katarzyną Skuza, 30 stycznia 2020 r.

- nowe nawierzchnie asfaltowe na gminnych drogach,
- oświetlenie chodników i dróg,
- siłownie plenerowe, place zabaw, skatepark w porcie w Nieporęcie,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnych na terenie całej gminy,
- nowe ścieżki rowerowe,
- budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Wólce Radzywińskiej,
- budowa sali gimnastycznej w Białobrzegach oraz,
- rozbudowa szkoły w Józefowie.

Skarbnik gminy Nieporęt – pani mgr Katarzyna Skuza w wywiadzie zaznaczyła, że: „w 2015 roku dobiegła końca realizacja projektu pod nazwą Budowa systemu kolektorów słonecznych na terenie Gminy Nieporęt, w efekcie którego 590 budynków mieszkalnych korzysta z energii odnawialnej. Korzystnie wpływa to na czystość powietrza i przynosi mieszkańcom oszczędności finansowe. Gmina konsekwentnie realizuje swoje plany i założenia. Stara się być gminą ekologiczną, krótko mówiąc – chcą być eko”⁷.

Gmina Nieporęt kilka razy w roku organizuje różnego rodzaju imprezy plenerowe i koncerty polskich gwiazd muzyki oraz kabaretu. Największymi corocznymi takimi wydarzeniami są np.: czerwcowe Święto Gminy Nieporęt – odbywające się w miejscowości Nieporęt nad samym Zalewem Zegrzyńskim oraz Dzień Ziemiaka o charakterze gminnych dożynek – w miejscowości Stanisławów Pierwszy. Na tego rodzaju wydarzeniach mogą wykazać się swoim talentem zarówno młode osoby, które chcą zostać zauważone i docenione, jak i seniorzy, głównie z zespołu o nazwie Młodzież 50+. Gmina dokłada wszelkich starań, aby te wydarzenia były niezapomniane.

W latach 2016–2020 źródłami finansowania inwestycji były środki: własne z budżetu gminy, z Funduszy Unijnych, z budżetu państwa, z Europejskiego Funduszu Regionalnego, z budżetu województwa mazowieckiego oraz z dotacji celowej ze Starostwa Powiatowego.

Podsumowując, gmina Nieporęt jest bardzo atrakcyjnym miejscem do zamieszkania i wypoczynku. Stała się turystyczną enklawą na Mazowszu. Każdy może znaleźć w niej coś dla siebie. Gmina przyciąga również historyków. Na jej terenie znajduje się kilka zabytków oraz miejsc historycznych, głównie wiekowe kościoły, fort Beniaminów (zbudowany przez Rosjan w okresie przed I wojną światową), pomnik ku czci żołnierzy Józefa Piłsudskiego i cmentarz jeńców wojennych (Białobrzegi).

Realizacja i wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2016–2020 w gminie Nieporęt

Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych PIT w latach 2016–2019 i plan na rok 2020 przedstawiały się następująco:

⁷ Informacje pozyskane z wywiadu z pracownikiem gminy Nieporęt – Skarbnikiem mgr Katarzyną Skuzą, 30 stycznia 2020 r.

Tabela 2. Wykonanie dochodów z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych w 2016–2019 oraz plan na 2020 r. w gminie Nieporęt

Lata	2016	2017	2018	2019	2020
PIT (w zł)	22 387 986	25 475 545	28 932 124	35 566 128	33 379 851

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu gminy Nieporęt na lata 2016–2019 oraz planu na 2020 r.

Porównując wykonanie dochodów z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych w latach 2016–2019 oraz plan na 2020 rok, zauważono tendencję wzrostową w latach 2016–2019 i spadek planowanych dochodów na 2020 rok. Pomiedzy rokiem 2016 a 2017 dochody wzrosły o 13,8%, między rokiem 2017 a 2018 o 13,57%, natomiast między rokiem 2018 a 2019 aż o 22,9%. Plan dochodów z tytułu PIT na 2020 rok zakładał spadek o 6,15% w stosunku do roku ubiegłego, co miało znaczący wpływ na funkcjonowanie gminy i realizację jej wydatków bieżących. W latach 2016–2019 gmina Nieporęt wykazywała szybszy wzrost gospodarczy w porównaniu do wzrostu gospodarczego państwa, dlatego dochód z PIT z roku na rok był coraz wyższy. Planowane dochody na 2020 rok w gminie Nieporęt wynoszą 113 007 797 zł (suma uwzględnia łączne dochody z różnych tytułów). Natomiast wydatki planowane na 2020 rok wynoszą 123 551 685 zł. Zauważyć zatem można, że wydatki przewyższają dochody.

Ministerstwo Finansów przesyła informację o wysokości planowanego dochodu z tytułu PIT, wyliczonego zgodnie z art. 9 ust. 1 i art. 89 ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 23). Zgodnie z art. 9 i art. 89 ww. ustawy udział gminy we wpływach z podatku PIT planowany na 2020 rok został ustalony jako iloczyn ogólnej kwoty wpływów z tego podatku i wskaźnika 0,3815 oraz wskaźnika równego udziałowi należnego za 2018 rok podatku PIT, od osób zamieszkałych na terenie gminy, w ogólnej kwocie należnego podatków PIT w tym samym roku. Był on ustalony na podstawie danych zawartych w złożonych zeznaniach podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu oraz informacjach zawartych w rocznym obliczeniu podatku dokonany przez płatników, według stanu na dzień 15 września 2019 roku. Zaplanowane dochody z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w budżecie gminy Nieporęt na 2020 rok zgodnie z informacją od Ministra Finansów spadły o 6,15%. Gmina w obawie o ewentualną pomyłkę w wyliczeniach i spowodowany nią spadek dochodów wystosowała pismo do Ministerstwa Finansów w sprawie prawidłowości wyliczenia dochodów planowanych na 2020 rok dla gminy Nieporęt z tytułu PIT. W odpowiedzi otrzymała pismo⁸ z informacją, iż kwota dochodów gminy Nieporęt z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych zaplanowana na 2020 rok została wyznaczona właściwie. Wielkość przysługującego podatku PIT od osób fizycznych zamieszkałych

⁸ Pismo Ministerstwa Finansów z Departamentu Finansów Samorządu Terytorialnego, nr ST3.4753.2.2020 z dnia 27 lutego 2020 r.

na terenie gminy Nieporęt oraz wskaźnik udziału przysługującego podatków PIT w ogólnej kwocie podatków należnego PIT w kraju w latach 2016–2018 zgodnie z danymi, którymi dysponuje Ministerstwo Finansów – przedstawiają się następująco:

Tabela 3. Należny podatek PIT oraz udział w należnym podatku PIT gminy Nieporęt w latach 2016–2018

Lata	Należny podatek PIT	Udział w należnym podatku PIT
2016	61 648 764,64 zł	0,00074599081
2017	75 922 359,81 zł	0,00083086370
2018	79 813 031,00 zł	0,00077135000

Źródło: Pismo Ministerstwa Finansów z Departamentu Finansów Samorządu Terytorialnego, nr ST3.4753.2.2020 z dnia 27 lutego 2020 r.

Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli 3 należny podatek dochodowy od osób fizycznych zamieszkałych w gminie Nieporęt za 2018 rok w odniesieniu do kwoty tego podatku z 2017 roku wzrósł o 5,1%, podczas gdy łączna kwota przysługującego podatku dochodowego od osób fizycznych w kraju za 2018 rok byłaby wyższa 13,2% od analogicznej kwoty za 2017 rok.

Uszczuplenie planowanego dla gminy Nieporęt na 2020 rok dochodu z tytułu udziału w podatku PIT, w porównaniu do analogicznych dochodów planowanych na 2019 rok, było rezultatem niższego tempa wzrostu przysługującego za 2018 rok podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy, w porównaniu do tempa wzrostu łącznej kwoty tego podatku w Polsce. Związane jest z tym obniżenie wskaźnika należnego udziału, w roku poprzedzającym rok bazowy, podatku dochodowego od osób fizycznych, zamieszkałych na terenie gminy, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku. Ministerstwo Finansów argumentowało, że obniżenie kwoty udziału w podatku PIT dla gminy Nieporęt spowodowane jest tylko i wyłącznie wolniejszym, w porównaniu z zeszłymi latami, rozwojem gminy.

Gmina po otrzymaniu odpowiedzi poddała weryfikacji i analizie przyczyny niższego tempa wzrostu należnego podatku od osób fizycznych zamieszkałych w gminie Nieporęt. Jedną z nich jest atrakcyjniejsza oferta komunikacyjna stolicy kierowana do dzieci i młodzieży w wieku do 16 roku życia. Miasto Stołeczne Warszawa oferuje bowiem profity dla tych, którzy będą rozliczali swój PIT w urzędach skarbowych w Warszawie. Rodziców ta oferta zachęca do składania rozliczenia PIT w Warszawie. Podstawą rozliczenia PIT jest miejsce zamieszkania (lub zameldowania). Gmina Nieporęt jest „sypialnią” Warszawy, więc mieszkańcy gminy często posiadają też mieszkania w stolicy, dzięki czemu mogą zacząć rozliczać się w niej z podatku PIT.

Jeszcze do niedawna miejscowość Michałów-Grabina była miejscem zamieszkania wielu znanych osób w świecie show-biznesu, które wносиły znaczne kwoty na poczet podatku dochodowego PIT. Teraz się to zmieniło, większość z nich zrezygnowała z zamieszkania na terenie gminy Nieporęt, co zmniejszyło wielkość wpływów z tego tytułu.

24 lipca 2019 roku prezydent Rzeczypospolitej Polskiej podpisał ustawę „znoszącą” podatek dochodowy dla osób, które nie ukończyły 26 roku życia i nie przekroczyły limitu ulgi. Z wynagrodzenia pracownika nie będzie zatem pobierana zaliczka na poczet podatku dochodowego. Przekłada się to na wyższe wynagrodzenie netto. Zwolnieniem objęto: umowę o pracę, stosunek służbowy, pracę nakładczą, spółdzielczy stosunek pracy, umowę-zlecenie. Wykluczone z ulgi są np.: umowa o dzieło oraz posiadanie działalności gospodarczej przez osobę poniżej 26 roku życia. Ministerstwo Finansów zaprezentowało przykładowe zestawienie „zysku” dla osoby, która mieści się w wyżej wymienionych kryteriach. Kwota ta wynosi od 133 zł (przy minimalnym wynagrodzeniu za miesiąc) do 564 zł miesięcznie więcej przy poziomie rocznego limitu 85 528 zł. W Polsce szacunkowo mieszka ok. 2 mln osób poniżej 26 roku życia, które nie zapłacą podatku PIT.

W gminie Nieporęt mieszka 14 100 osób (na dzień 31 grudnia 2019 roku), w tym 1386 osób w przedziale wiekowym od 18 do 26 lat, co stanowi ok. 10% ludności. Osoby te od 2020 roku nie zapłacą już podatku PIT. Wiąże się z tym duży spadek dochodów z tytułu udziału w podatku PIT.

Kolejne „zmniejszenie” dochodów gminy z tytułu PIT reguluje ustawa z dnia 20 sierpnia 2019 roku, na mocy której od dnia 1 października 2019 roku obniżono o jeden punkt procentowy wysokość skali podatkowej z 18% do 17%. Podatek dochodowy od osób fizycznych jest głównym źródłem finansowania wydatków w budżecie gminy, więc jego obniżenie spowodować może problemy w funkcjonowaniu gminy. Grozi to uszczupleniem dochodów gminy, a w konsekwencji brakiem środków na dokończenie realizowanych już inwestycji, jak i rozpoczęcie nowych. Wobec tego gmina poszukuje fakultatywnych źródeł środków finansowych, ponadto przewiduje jeszcze niższe wykonanie dochodów za rok 2020 niż planowane.

Tabela 4. Roczny ubytek dochodów z udziału w PIT przez gminę Nieporęt z tytułu zmian w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych z dnia 26 lipca 1991 r.

Planowane dochody z PIT na 2019 r. (zł)	Jednostkowy udział w PIT w 2019 r. (%)	Udział gminy w PIT w 2019 r. (%)	Skutek obniżenia stawki podatku PIT z 18% do 17% (mln zł)	Skutek podwyższenia kosztów uzyskania przychodów (mln zł)	Skutek zwolnienia z podatku PIT osób do 26 r.ż. (mln zł)	Łączny deficyt dochodów z podatku PIT (mln zł)
1	2	3	4	5	6	7 = 4 + 5 + 6
35 232 564	0,08	38,08	2,30	1,25	0,65	4,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzasadnienia do Uchwały Nr 32 Komitetu Sterującego ZIT WOF z dnia 5 czerwca 2019 r.

Tabela 4 zawiera informacje dotyczące negatywnych skutków zmian w ustawie o podatku PIT, które niosą ze sobą ubytek w dochodach gminy Nieporęt o szacowane 4 200 000 zł rocznie.

Podsumowanie

Przeprowadzone rozważania pozwalają stwierdzić, że reforma ustaw: zerowy PIT dla osób poniżej 26 roku życia i zmniejszenie stawki PIT w I grupie podatkowej z 18 do 17%, wyraźnie zmniejszyła kwotę, którą otrzymywała gmina Nieporęt z tytułu udziału w podatku PIT. Takie działania znacząco osłabiają działanie jednostek samorządu terytorialnego. Środki z udziału w wyżej wymienionym podatku są wydawane na ważne inwestycje oraz zadania gminy, mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców, a także jej wizerunku. Gmina obawia się, że będzie miała problem z uchwaleniem i zrównoważeniem budżetu. Bezsprzecznie plany na rok 2020 nie były korzystne dla budżetu. Prawie 10% mieszkańców gminy Nieporęt nie zapłaci bowiem podatku PIT w 2020 roku.

Warto zauważyć, że gmina Nieporęt jest nastawiona na turystykę i rozwijanie się w tym kierunku dzięki Zalewowi Zegrzyńskiemu i bliskości aglomeracji warszawskiej, lecz deficyt środków finansowych zatrzyma ten rozwój i gmina z czasem może przestać być atrakcyjna zarówno dla mieszkańców, jak i turystów. Z całą pewnością jej władze chcą realizować wszystkie perspektywy rozwojowe, jednak będzie to utrudnione z powodu utraty wpływów z tytułu PIT. Rozwój lokalny jest bardzo ważny w jednostkach samorządu terytorialnego. Środki finansowe, które posiada gmina, wpływają zarówno na życie przeciętnych obywateli, jak i na samorządy terytorialne, w dużym stopniu powodując powstawanie zależności między tempem rozwoju a poziomem życia. Niższe dochody skutkują wolniejszym rozwojem lub jego brakiem. Reasumując, ubytek jednego z największych dochodów gminy może spowodować zatrzymanie rozwoju gminy Nieporęt.

Bibliografia

<https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/lista.html#letterW>.

Informacje pozyskane z gminy Nieporęt z referatu ewidencji ludności na lata 2016–2019.

Informacje pozyskane z wywiadu z pracownikiem Urzędu Gminy Nieporęt – Skarbnikiem, dnia 30 stycznia 2020 r.

Pismo Ministerstwa Finansów z Departamentu Finansów Samorządu Terytorialnego, nr ST3.4753.2.2020 z dnia 27 lutego 2020 r.

Sprawozdania z wykonania budżetu gminy Nieporęt na lata 2016–2019 oraz planu na 2020 rok.

Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Nieporęt za rok 2016, sprawozdania roczne z wykonania planów finansowych Gminnego Ośrodka Kultury z siedzibą w Nieporęcie i Biblioteki Publicznej Gminy Nieporęt za rok 2016 i informacja o stanie mienia Gminy Nieporęt.

Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Nieporęt za rok 2017, sprawozdania roczne z wykonania planów finansowych Gminnego Ośrodka Kultury z siedzibą w Nieporęcie i Biblioteki Publicznej Gminy Nieporęt za rok 2017 i informacja o stanie mienia Gminy Nieporęt.

Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Nieporęt za rok 2018, sprawozdania roczne z wykonania planów finansowych Gminnego Ośrodka Kultury z siedzibą w Nieporęcie i Biblioteki Publicznej Gminy Nieporęt za rok 2018 i informacja o stanie mienia Gminy Nieporęt.

Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Nieporęt za rok 2019, sprawozdania roczne z wykonania planów finansowych Gminnego Ośrodka Kultury z siedzibą w Nieporęcie i Biblioteki Publicznej Gminy Nieporęt za rok 2019 i informacja o stanie mienia Gminy Nieporęt.

Urząd Gminy Nieporęt, *Niepowtarzalne miejsce na Mazowszu: Gmina Nieporęt*, VEGA Studio Adv., Nieporęt 2013.

Uzasadnienia do Uchwały Nr 32 Komitetu Sterującego ZIT WOF z dnia 5 czerwca 2019 r.

Uzasadnienie i materiały informacyjne projektu uchwały budżetowej na rok 2020 gminy Nieporęt.

Streszczenie

Celem artykułu było przedstawienie skutków finansowych zmian w podatku dochodowym od osób fizycznych dla budżetu jednostki samorządu gminnego. Gmina Nieporęt jest idealnym przykładem dla wybranego tematu. Posiada liczne walory atrakcyjności i dzięki temu wiele osób chce w niej zamieszkać. W konsekwencji oznacza to także, iż płacić w niej będzie podatek dochodowy od osób fizycznych.

W toku podjętych rozważań zastosowano następujące metody badawcze: studium literatury, wnioskowanie indukcyjne, dedukcyjne oraz analizę sprawozdań budżetu gminy Nieporęt na lata 2016–2020. Na podstawie przeprowadzonych badań wnioskuje się, iż wprowadzone zmiany w systemie podatkowym grożą uszczupleniem dochodów gminy. W obecnej sytuacji gmina przez niedobory finansowe zaczyna podwyższać podatki i opłaty lokalne mieszkańcom, aby chociaż w niewielkim stopniu zrekompensować stratę. Podatek od nieruchomości w 2020 roku w gminie Nieporęt został bowiem podniesiony średnio o 7–10% w porównaniu do roku 2012, w którym zaszła ostatnia podwyżka podatku. Takie działania gminy to tylko pierwsze próby zrekompensowania ubytku dochodów.

Słowa kluczowe: podatek dochodowy od osób fizycznych, budżet gminy, uszczuplenie dochodów

Abstract

The aim of the article was to present the financial consequences of changes in the personal income tax for the budget of a local government unit. The commune of Nieporęt is a perfect example for the chosen topic. It has many advantages of attractiveness and therefore many people want to live in it. Consequently, it also means that they will pay personal income tax there.

In the course of the considerations, the following research methods were used: literature study, inductive and deductive reasoning, and analysis of the budget reports of the Nieporęt commune for the years 2016–2020. Based on the conducted research, it is concluded that the changes introduced in the tax system may reduce the commune's income. In the current situation, the

commune, due to financial shortages, begins to increase taxes and local fees for residents in order to compensate for the loss at least to a small extent. Real estate tax in 2020 in the commune of Nieporęt was increased by an average of 7–10% compared to 2012, when the last tax increase took place. Such actions of the commune are only the first attempts to compensate for the loss of income.

Keywords: personal income tax, commune budget, income reduction

NOTKI O AUTORKACH

Dr inż. Anna Milewska, doktor nauk ekonomicznych, pracownik Instytutu Ekonomii i Finansów Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. W pracy naukowej i dydaktycznej podejmuje problematykę związaną m.in. z: finansami publicznymi, funkcjonowaniem samorządów (finanse, struktura organizacyjna, formy współpracy itp.), rynkiem usług publicznych, partnerstwem publiczno-prywatnym. Autor i współautor ponad 50 artykułów (naukowych i popularnonaukowych), w tym podręcznika akademickiego *Finanse: instytucje, instrumenty, podmioty, rynki, regulacje* pod red. M. Podstawki (2010) oraz wydania II (2017).

Lic. Magdalena Skuza, absolwentka Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Wydziału Ekonomicznego. Główne obszary zainteresowań naukowych: turystyka, finanse publiczne oraz funkcjonowanie samorządów. Obecnie studentka studiów magisterskich w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie, na kierunku Finanse i Rachunkowość.